

Stadskansliet
Kari Anttila, 0221-251 13
kari.anttila@koping.se

Datum
2016-08-25

Dnr

KÖPINGS KOMMUN Stadskansliet	
2016 -08- 2 8	
Dnr KS 2016/170	Diariet 289

Kommunstyrelsen

Anpassning av Brogården (Åndesta 2:2) till "tryggt stödboende för utsatta vuxna i hemlöshet". Äskande av tilläggsanslag för energieffektivisering.

Brogården, belägen i Kolsva kommundel, består av en tvåplans byggnad på totalt ca 540 kvm fördelade på 15 rum och kök.

Stadskansliet har tidigare, i skrivelse daterad 2016-02-23, lämnat förslag på en anpassning av Brogården till ett "tryggt stödboende för utsatta vuxna i hemlöshet". Kostnaden för anpassningen beräknas till ca 3,8 Mkr.

Kommunstyrelsen beslutade 2016-03-10 (KS§71) att ge stadskansliet i uppdrag att genomföra anpassningen enligt föreliggande förslag och anvisade 3,8 Mkr för ändamålet.

I samband med att projekteringsarbetet påbörjades inhämtade stadskansliet offert på kostnaden för att ersätta den elpanna som idag fungerar som värmekälla till två värmepumpar (luft/vatten) istället. Kostnaden är beräknad till 400 kkr.

Enligt utförd energiberäkning skulle ett byte till en värmepumpslösning ge en besparing på ca 91 000 kr i lägre elkostnader per år. Energiförbrukningen beräknas minska från 147 772 kWh per år till 56 768 kWh per år, vilket motsvarar en minskning med 90 955 kWh per år och en CO2 besparing på 8 296 kg per år. Payofftiden för investeringen blir ca 4,4 år i förslaget.

Stadskansliet föreslår kommunstyrelsen besluta

att uppdra till stadskansliet att låta genomföra en energieffektivisering av Brogården enligt föreliggande förslag.

samt att anvisa 400 kkr för ändamålet.

David Schanzer-Larsen
tf kommunchef

Kari Anttila
fastighetsansvarig

Drätselkontoret
Jan Häggkvist, 0221-251 11
jan.haggkvist@koping.se

KÖPINGS	
STADSKANSLIET	
2016 -08- 29	
Dnr KS 2016/612	Diarienum 045

Kommunstyrelsen

VafabMiljö anhållan om kommunal borgen

VafabMiljö Kommunalförbunds direktions anhängande om en utökning av det nuvarande kommunala borgensåtagandet för att klara av de åtaganden som bolaget står inför såsom

- finansiera lån för investeringar knutna till kommunernas avfallsansvar,
- amortering av lån,
- säkerhet för avslutning av avfallsupplag och
- pensioner.

Nuvarande borgen för lån och bankkontokredit är 411 miljoner kronor och som hanteras genom Västerås stads internbank. Den är idag tillfullt utnyttjad. Förbundet önskar en utökad kommunal borgen enligt förbundsordningen § 13 om ytterligare 230 miljoner kronor till totalt 650 miljoner kronor av ägarna.

Köpings kommuns andel av önskad utökning av borgensåtagande är 19 701 840 kronor till totalt borgensåtagande på 53 560 000 kronor.

Drätselkontoret föreslår arbetsutskottet föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att för VafabMiljö Kommunalförbunds räkning bevilja utökad borgensåtagande med kommunens andel av totalt 650 000 000 kronor enligt förbundsordning samt

att beslutet fattas under förutsättning att övriga ägare antar sina respektive delar.

Jan Häggkvist
ekonomichef

Bilaga: Skrivelse avseende Utökat lånebehov och borgen för VafabMiljö 2016-08-23

Utökat lånebehov och borgen för VafabMiljö

Sammanfattning

VafabMiljö behöver en utökning av det nuvarande kommunala borgensåtagandet för att klara av de stora investeringar som förbundet står inför. Den befintliga borgen för lån och andra åtaganden på totalt 411 mkr är snart utnyttjad till fullo. Medlemskommunerna behöver ta ett beslut om utökat borgensåtagande för investeringar och åtaganden som måste genomföras.

VafabMiljö står inför flera stora investeringar som är ålagda via myndighetsbeslut, såsom uppförande av reningsanläggningar för lakvatten och sluttäckning av deponier. Dessa måste utföras och har krav på tidpunkt för färdigställande.

Det finns också andra nödvändiga investeringar såsom utökning av nya deponin, reinvesteringar i befintliga anläggningar, utbyte av uttjänta maskiner och fordon.

Direktionen i VafabMiljö har beslutat att be medlemskommunerna om utökad kommunal borgen om ytterligare 239 mkr enligt förbundsordningen § 13. Det totala borgensbehovet uppgår därmed till 650 mkr.

VafabMiljö ser inte i nuläget att borgensåtagandet ska behöva höjas ytterligare. Målet är istället att kunna egenfinansiera investeringarna i allt högre grad än vad som är möjligt i dag genom att justera renhållningstaxan.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Ägarkommunerna till VafabMiljö AB undertecknade i början av 2009 en borgensförbindelse för lån och checkräkningskrediter upp till 170 mkr. 2013 beslutades om en utökad borgen till totalt 410,9 mkr för åren 2014-2015. Kreditgivaren är Västerås stad.

Nu har VafabMiljö snart nått gränsen på 410,9 mkr och behöver därför snarast få en utökning av kredit och borgen för att klara nödvändiga åtaganden de kommande åren.

En utökning av borgensåtagandet har diskuterats i företagsledning och med direktionen och styrelsen för VafabMiljö. Det har då konstaterats att det ansetts fördelaktigt att invänta ombildandet av VafabMiljö från aktiebolag till ett kommunalförbund. Det är i dagsläget inte möjligt för VafabMiljö att fortsätta med den finansiella situation som råder utan att få en utökad borgen.

Västerås stad kan inte som enda medlemskommun ge kredit utan säkerhet, vilket kommer att resultera i höjd ränta för VafabMiljö för det belopp som överstiger beviljad borgen för checkräkningskrediten på 336,6 mkr.

Anledningen till utökning av kredit och borgen är flera. De olika delarna beskrivs nedan.

Kommande investeringsbehov

VafabMiljö står inför flera stora investeringar som är ålagda via myndighetsbeslut, såsom uppförande av reningsanläggningar för lakvatten och sluttäckning av deponier. Dessa måste utföras och har krav på tidpunkt för färdigställande.

Det finns även andra nödvändiga investeringar såsom utökning av nya deponin, reinvesteringar i befintliga anläggningar, utbyte av uttjänta maskiner och fordon mm.

Nödvändiga investeringar uppgår till 363 mkr och sluttäckningsutgifter på 38 mkr fram till och med 2018. En del kan finansieras via egenfinansiering och en del via sluttäckningsavgift från medlemskommunerna, vilket innebär att lånebehovet uppgår till 230 mkr. Nedan sammanställs investeringarna i tabell 1 samt i tabell 2 redovisas lånebehovet för investeringarna.

Benämning	Budget 2016 Investerings- utgifter	Budget 2017 Investerings- utgifter	Budget 2018 Investerings- utgifter		
Krossningsutrusning 2016	21	Utökad uppgraderingskapacitet	15	MBT	50
Ny deponi, etapp 1B, IFA	23	Flytt/ombyggnation ÅB	12	Fordon hushåll	5
Economizer	11	Ny förbehandling	8	Fordon vht	18
Travers	10	Oljekopostering	7	Gortexduk för sluttäckning	3
Fordon hushåll	3	Fordon hushåll	12		
Fordon vht	23	Fordon vht	14		
SBR, Lakvattenanläggning	5	Gasflak	2		
Utökning ultrafilteranläggning	3	Utökning ultrafilteranläggning	1		
Ny röttkammar & lagringstankar	5	Ny röttkammar & lagringstankar	35		
Gas, Isätra	4	Om- & tillbyggnation Gryta anläggning	3		
Tankstation Fagersta publik	2	Åtgärder UF-container	2		
		Gortexduk för sluttäckning	2		
Övrigt < 2 mkr	38	Övrigt < 2 mkr	14	Övrigt < 2 mkr	15
	147		126		90
Totalt					363

Tabell 1. Sammanställning över investeringar tom 2018.

	2016	2017	2018	Totalt
Investeringar VafabMiljö	147	126	90	363
Utgifter för sluttäckning	15	12	11	38
Avgift för sluttäckning	-19	-19	-19	-56
Egen finansiering	-39	-38	-38	-115
	104	81	45	230

Tabell 2. Investeringar och beräkning av lånebehov tom 2018

Borgen till Länsstyrelsen för sluttäckning

Länsstyrelsen ställer krav på att den som har ansvaret för sluttäckning av en deponi har en borgen motsvarande ett belopp som Länsstyrelsen fastställer. I dag har vi nyttjat borgen för 58,3 mkr för befintliga deponier. Swedbank har även lämnat en garanti om 16,7 mkr för Sänkmossens deponi och del av Gryta pga Länsstyrelsens utökade krav tom 2017-12-31.

Pensioner

För pensioner har även en säkerhet utställts av medlemmarna motsvarande 16,0 mkr. Borgensbehovet för pensioner ändras årligen beroende på antalet anställda, ränteläget och bedömd medellivslängd av KPA. Prognosen fram till och med 2018 är svåruppskattad men bedöms att öka med 9 mkr.

Behov av utökat kommunalt borgensåtagande

Tabell 3 nedan visar VafabMiljös behov av tillkommande borgensbehov med 239 mkr utöver befintligt borgensåtagande.

	Tidigare borgens	Tillkommande borgens behov tom	Akkumulerat borgensbehov
Investeringar	337	230	567
Pensioner	16	9	25
Deponier tom 2018	58		58
Totalt	411	239	650

Tabell 3.

Fördelningen av borgensåtagandet mellan kommunerna enligt förbundets konsortialavtal och tidigare aktieägaravtal utöver befintligt borgensåtagande blir enligt tabell 4 nedan.

Kommun	Andel i borgens- ansvar %	Tidigare borgens- ansvar	Tillkommande borgens- ansvar	Akkumulerat borgens- ansvar
Arboga	4,53%	18,6	10,8	29,4
Enköping	12,75%	52,4	30,5	82,9
Fagersta	4,14%	17,0	9,9	26,9
Hallstahammar	5,04%	20,7	12,0	32,8
Heby	4,60%	18,9	11,0	29,9
Norberg	1,99%	8,2	4,8	12,9
Kungsör	2,76%	11,3	6,6	17,9
Köping	8,24%	33,9	19,7	53,6
Sala	7,29%	30,0	17,4	47,4
Skinnskatteberg	1,63%	6,7	3,9	10,6
Surahammar	3,42%	14,1	8,2	22,2
Västerås	43,60%	179,2	104,2	283,5
Totalt	99,99%	410,9	239,0	650,0

Tabell 4.

Eftersom Västerås stad är kreditgivare kommer Västerås borgensåtagande att minska med deras andel av checkräkningskrediten.

Borgensåtagande kopplat till flerårsprognos och taxenivåer

VafabMiljö har under flera år redovisat ett negativt ekonomiskt resultat för den hushållsrelaterade delen av verksamheten. Orsaken till underskotten är att VafabMiljö inte fått höja sina avgifter gentemot ägarkommunerna i takt med att kostnaderna ökat. För att komma ikapp med intäkterna samt för att möta kommande investeringskostnader behöver renhållningsavgifterna höjas. Målet är att hushållsdelen skall ha ett resultat i balans vilket är ett krav enligt kommunallagen. Underskottet för hushållsverksamheten är i prognosen med bibehållen avgiftsnivå -12,9 mkr 2017 och -16,4 mkr 2018.

Intäkterna för hushållsdelen behöver en avgiftshöjning 2017 på 5 % för att ge ett nollresultat. För åren 2018-2020 har taxehöjningarna beräknats till 2,5 % per år för att klara en ekonomi i balans och för att kunna egenfinansiera mer av investeringarna. Förändringen av taxorna 2017 motsvarar en ökning av ett normalabonnemang för en villakund med ca 11 kronor per månad.

Genom den föreslagna ökningen kommer behovet av kommunal borgen för lån att minska från tidigare aviserade 700 mkr till 650 mkr då möjligheten till egenfinansiering av investeringarna ökar.

Förutom nödvändig intäktsökning så kommer besparingar på administration, inköp och köpta tjänster att göras framförallt genom effektivare samordning av resurser och kompetenser inom förbundet.

Plan för beslut i medlemskommuns fullmäktige

Enligt det konsortialavtal som gäller mellan medlemskommunerna ska frågor som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt samrådats i ett medlemsråd innan respektive kommunfullmäktige tar ställning i frågan. Varje medlemskommun ska till medlemsrådet utse en representant från kommunstyrelsen. Medlemsrådet har inte någon beslutanderätt och är inte heller företrädare för kommunerna.

Med anledning av behovet av utökat borgensåtagande kallade Västerås stad till ett medlemsråd den 17 juni 2016 där frågan diskuterades. Därefter skickar nu kommunalförbundet ut handlingar för begäran om utökad borgen som medlemskommunerna behöver besluta om i sina respektive kommunfullmäktige snarast möjligt.

VafabMiljö Kommunalförbund

Carina Färm, VD

Stadskansliet
Fredrik Alm, Kanslichef
0221-251 43
fredrik.alm@koping.se

Kommunstyrelsen

Yttrande avseende granskningsrapport Granskning Uppföljande granskning IT-organisation och funktion

Stadskansliet har fått i uppdrag att yttra sig över rubricerad uppföljning.

I granskningen genomförd 2014 konstateras att kommunens IT-verksamhet inte är ändamålsenlig eller effektiv och att det finns stora risker för driftsäkerhet och systemsäkerhet. Riskerna återfinns enligt granskningen främst inom kommunen som beställare/systemägare och ej inom tekniksidan.

Vid uppföljningen konstateras att åtgärder vidtagits i mycket begränsad omfattning och att det fortfarande finns brister i den interna beställarfunktionen hos Köpings kommun. Det framkommer dock att kommunen har en samordnande funktion avseende IT-strategiska frågor, men att denna är tillfällig.

Stadskansliet har på uppdrag av kommunstyrelsen vidtagit ett flertal åtgärder till följd av den ursprungliga granskningen, vilket också framgår i de slutsatser som presenteras i uppföljningen. Bland annat har en grundläggande systemöversyn genomförts. Utöver översynen fortgår ett utvecklingsarbete inom IT-verksamheten och detta intensifieras framgent.

En tjänst som IT-strateg kommer att tillsättas i syfte att hålla samman Köping, Arboga och Kungsörs kommuners beställarfunktion och agera gemensam kravställare gentemot kommunalförbundet. Tjänsten är placerad vid stadskansliet i Köpings kommun. IT-strategen kommer att även att ansvara för arbetet med att revidera kommunens IT- och bredbandsstrategi samt upprätta de strukturer och rutiner som krävs för en strategisk, driftsäker och systemsäker IT-organisation och funktion.

David Schanzer-Larsen
Tf kommunchef

Fredrik Alm
kanslichef

Kansliavdelningen

2015-03-25

Dnr KS 2015/248 Diarienum 007

Till Kommunstyrelsen

Till Kommunfullmäktige, för kännedom

Granskningsrapport: IT- organisation och funktion

Vi har granskat kommunens **IT- organisation och funktion**.

Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2014.

Vi har granskat hur kommunens IT-organisationer i samverkan med IT-funktionen inom Västra Mälardalens kommunalförbund uppfyller sitt uppdrag och säkerställer ett fungerande IT-stöd. Granskningen har skett i samverkan med revisorerna i Kungsörs kommun samt i Västra Mälardalens kommunalförbund.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om IT-organisation och arbetssätt är ändamålsenlig utifrån uppdrag och förväntningar på leverans av tjänster och varor.

Vår bedömning av styrdokumenterna som styr Västra Mälardalens kommunalförbunds uppdrag och åtagande tydligt definierar ansvar och förväntningar. Det tycks inte finnas någon avgörande diskrepans mellan förväntningar och faktiskt uppdrag/åtagande i detta avseende.

Det är vår mening att det tycks som att kommunalförbundet mottagit sitt uppdrag och arbetar utifrån detta på ett ändamålsenligt och tydligt sätt.

Vår bedömning är att ansvarsfördelning och gränssnitt mellan kommunalförbundets IT-avdelning och kommunerna är tydligt.

Följande synpunkter avser Köpings kommun:

Vi kan konstatera att det finns brister i den interna beställarfunktionen hos Köpings kommun. Bristerna återfinns såväl inom den centrala strategiska planeringen avseende kommunens IT som stöd för verksamhetsutveckling avseende informationssäkerheten (även den på central nivå).

Vi kan vidare konstatera att det inom varje nämnds/förvaltnings område finns en systemägare som följer linjeorganisationen. Dock saknas mycket dokumentation kring såväl informationssäkerheten som kring den dagliga förvaltningen/driften på användarsidan.

Vi rekommenderar kommunen att hitta samverkansformer mellan såväl systemägare som systemförvaltare mellan de olika verksamheterna och förvaltningarna för att på så sätt öka sin beställarkompetens gentemot IT-avdelningen, ta fram kommunövergripande strategier för IT som stöd för verksamhetsutvecklingen samt effektivisera och säkra systemförvaltning i samtliga kommunens system.

Funktionen som systemförvaltare återfinns till viss del inom andra tjänster men den är otydlig och odefinierad.

Kommunrevisionen

Vi rekommenderar att ansvar och uppdrag för systemförvaltarna definieras och dokumenteras samt att en rutin tas fram som säkerställer att uppgifterna om vem som är systemförvaltare hålls uppdaterade och aktuella.

Vid en genomgång av kommunens styrdokument inom IT-området kan vi konstatera att de centrala övergripande styrdokumenterna såsom strategier och policys är gamla och behöver uppdateras. Genomgång av de centrala styrdokumenterna indikerar också att IT-frågan inte är prioriterad på central nivå och att de övergripande styrdokumenterna inte har kraft och styrförmåga längre ner i organisationen.

Det saknas systemförvaltarplaner och systemsäkerhetsplaner för de system som ägs i kommunen. För de gemensamma systemen där systemägarskapet finns inom kommunalförbundet finns relevant dokumentation.

Vår bedömning är att IT-verksamheten i kommunen inte är ändamålsenlig eller effektiv och att det finns stora risker för driftsäkerheten och systemsäkerhet. Vår bedömning är att riskerna i första hand återfinns inom kommunen som beställare/systemägare och inte inom tekniksidan.

Kommunrevisionen överlämnar rapporten till Kommunstyrelsen och önskar svar senast den 31 maj 2015 på vilka åtgärder styrelsen har för avsikt att vidta med anledning av granskningen och de rekommendationer som lämnas i rapporten.

Georg Lövelius

Sammanställande i revisionen

**Köping och Kungsörs kommuner samt Västra
Mälardalens kommunalförbund**

**IT- organisation och funktion
Rapport**

Offentlig sektor
KPMG AB
2015-02-19
Antal sidor: 19

Rapport IT-organisation och funktion.docx

Innehåll

1.	Sammanfattning	1
2.	Bakgrund	2
3.	Syfte	2
4.	Avgränsning	3
5.	Revisionskriterier	3
6.	Ansvarig nämnd	3
7.	Metod	3
8.	Projektorganisation	3
9.	Generellt om IT – organisation, drift och säkerhet	4
10.	Kommunala styrdokument	6
10.1	Köpings kommun	6
10.1.1	Dokument på nämndnivå	7
10.2	Kungsörs kommun	7
10.2.1	Dokument på nämndnivå	9
10.3	Västra Mälardalens kommunalförbund	10
11.	Organisation av IT-frågor	11
11.1	Införande av nya system	12
11.2	Köpings kommun	13
11.3	Kungsörs kommun	14
11.4	Västra Mälardalens kommunalförbund	15
12.	Slutsatser och rekommendationer	16

1. Sammanfattning

Vi har av Köping och Kungsörs kommuners revisorer samt revisorerna i Västra Mälardalens kommunalförbund fått i uppdrag att granska hur kommunernas IT-organisationer i samverkan med IT-funktionen inom Västra Mälardalens kommunalförbund uppfyller sitt uppdrag och säkerställer ett fungerande IT-stöd.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om IT-organisation och arbetssätt är ändamålsenlig utifrån uppdrag och förväntningar på leverans av tjänster och varor.

Vår bedömning av styrdokumenterna som styr Västra Mälardalens kommunalförbunds uppdrag och åtagande tydligt definierar ansvar och förväntningar. Det tycks inte finnas någon avgörande diskrepans mellan förväntningar och faktiskt uppdrag/åtagande i detta avseende.

Det är vår mening att det tycks som att kommunalförbundet mottagit sitt uppdrag och arbetar utifrån detta på ett ändamålsenligt och tydligt sätt.

Vår bedömning är att organisation och gränssnitt mellan kommunalförbundets IT-avdelning och kommunerna är tydligt.

Vi kan dock konstatera att det finns brister i den interna beställarfunktionen hos såväl Köpings som Kungsörs kommuner. Bristerna återfinns såväl inom den centrala strategiska planeringen avseende kommunernas IT som stöd för verksamhetsutveckling som avseende informationssäkerheten (även den på central nivå).

Vi kan vidare konstatera att det inom varje nämnds/förvaltnings område finns en systemägare som följer linjeorganisationen. Dock saknas mycket dokumentation kring såväl informationssäkerheten som kring den dagliga förvaltningen/driften på användarsidan. Vi rekommenderar kommunen att hitta samverkansformer mellan såväl systemägare som systemförvaltare mellan de olika verksamheterna och förvaltningarna för att på så sätt öka sin beställarkompetens gentemot IT-avdelningen, ta fram kommunövergripande strategier för IT som stöd för verksamhetsutvecklingen samt effektivisera och säkra systemförvaltning i samtliga kommunens system.

Funktionen som systemförvaltare återfinns till viss del inom andra tjänster i de båda kommunerna men den är otydlig och odefinierad. Vi rekommenderar att ansvar och uppdrag för systemförvaltarna definieras och dokumenteras samt att en rutin tas fram som säkerställer att uppgifterna om vem som är systemförvaltare hålls uppdaterade och aktuella.

Vid en genomgång av kommunernas styrdokument inom IT-området kan vi konstatera att de centrala övergripande styrdokumenterna såsom strategier och policys är gamla och behöver uppdateras. Genomgång av de centrala styrdokumenterna indikerar också att IT-frågan inte är prioriterad på central nivå och att de övergripande styrdokumenterna inte har kraft och styrförmåga längre ner i organisationen.

Det saknas systemförvaltarplaner och systemsäkerhetsplaner för de system som ägs i respektive kommun. För de gemensamma systemen där systemägarskapet finns inom kommunalförbundet finns relevant dokumentation.

Vår bedömning är att IT-verksamheten i de båda kommunerna inte är ändamålsenlig eller effektiv och att det finns stora risker för driftsäkerheten och systemsäkerhet. Vår bedömning är att riskerna i första hand återfinns inom kommunerna som beställare/systemägare och inte inom tekniksidan.

2. Bakgrund

Vi har av Köping och Kungsörs kommuners revisorer samt revisorerna i Västra Mälardalens kommunalförbund fått i uppdrag att granska hur kommunernas IT-organisationer i samverkan med IT-funktionen inom Västra Mälardalens kommunalförbund uppfyller sitt uppdrag och säkerställer ett fungerande IT-stöd.

Inom Västra Mälardalens kommunalförbund finns en central IT-funktion som serverar medlemskommunerna Köping och Kungsör och ansvarar för IT-driften i dessa kommuner. Varje kommun har ett ansvar att beställa tjänster samt att äga och förvalta de system som kommunerna använder i sina verksamheter. Vidare har kommunerna ansvaret för sina respektive IT-strategier samt för systemsäkerheten.

Revisorerna bedömer att det är *väsentligt* att IT-stödet fungerar och att rollerna mellan de olika funktionerna i organisationen är tydliggjorda och relevanta för att uppnå god säkerhet och kontroll av kommunernas IT-system. Revisorerna bedömer vidare att det finns stora *risker* med betydande konsekvenser för såväl kommunernas verksamheter som för enskilda individer om IT-system och säkerhet brister.

3. Syfte

Syftet med granskningen har varit att bedöma om IT-organisation och arbetssätt är ändamålsenlig utifrån uppdrag och förväntningar på leverans av tjänster och varor.

I granskningen har följande revisionsfrågor besvarats:

- Finns det ett tydligt definierat uppdrag för kommunalförbundets IT-funktion?
- Hur har IT-funktionen mottagit sitt uppdrag och hur arbetar de för att uppfylla det?
- Hur uppfattar den kommunala verksamheten IT-funktionens uppdrag och hur uttrycker man sitt behov av stöd och service till IT-funktionen?
- Hur organiserar sig kommunen för att ställa krav och skapa förutsättningar för god säkerhet och bra mottagande av kommunalförbundets tjänster?
- Finns det tydliga policys, riktlinjer och rutiner inom kommunerna för att säkerställa drift och säkerhet?
 - Finns systemsäkerhetsplaner?
 - Finns ett tydligt systemägarskap?
 - Finns systemförvaltningsplaner?

- Finns en fungerande systemförvaltarorganisation?
- Finns en säkerhetsansvarig med ansvar för systemsäkerheten?
- Finns en IT-strategi och var är den beslutad?

4. Avgränsning

Granskningen kommer omfatta inte kommunernas eller kommunalförbundets informationssäkerhet i dess vidaste mening.

5. Revisionskriterier

Vi har bedömt om verksamheten uppfyller

- Kommunens interna styrdokument avseende IT-verksamhetens uppdrag och organisation
- Den centrala IT-funktionens eventuella eget serviceåtagande, verksamhetsplan eller motsvarande
- Systemförvaltningsplaner
- Systemsäkerhetsanalyser och/eller andra dokumenterade överenskommelser om utförande och service med kommunernas förvaltningar och bolag.
- Interna kontrollen

6. Ansvarig nämnd

Granskningen avser Kommunstyrelserna i Köping och Kungsörs kommuner samt Direktionen i Västra Mälardalens kommunalförbund.

7. Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudie av relevanta dokument
- Intervjuer med berörda tjänstemän inom kommunerna och kommunalförbundet

8. Projektorganisation

Granskningen har genomförts av Sara Linge, konsult, i samverkan med Karin Helin Lindkvist, kundansvarig.

9. Generellt om IT – organisation, drift och säkerhet

IT-verksamheten har kommit att bli en mycket viktig stödprocess i den kommunala verksamheten. Genom att utveckla denna kan administrationen effektiviseras, information och kommunikation öka vilket stödjer utvecklingen av inflytandet och demokratin. För att uppnå ändamålsenlig säkerhet i verksamheten krävs att det även finns förståelse och kunskap om hur informations säkerheten förhåller sig till och samverkar med IT-säkerheten.

Sveriges kommuner och landsting har definierat de nedanstående fyra områdena som skall samverka för att uppnå en tillfredsställande IT-säkerhet.

Analyser - IT-systemen - brandväggar - redundans - näten - back up - el - ekonomi	Människorna - utbildning - kompetens - handhavande - mänskliga faktorn - reviren - arvet - organisationen
IT säkerhet	
Strategier - rutiner - policy - rapporter - dokumentation - säkerhetsklassning - förebyggande åtgärder - samverkan - beslut/makt	Omvärldskrav - juridiken - öppenhet - myndighetsutövning - åtkomst - tillgänglighet - tjänster - PKI

Bilden påvisar den komplexitet som det innebär att uppnå en godkänd IT-säkerhet.

Säkerheten vid användandet av IT-system handlar om säkerhet vid hantering av information och dess tillgänglighet, riktighet, sekretess och spårbarhet. Denna säkerhet kan delas upp i administrativ säkerhet och IT-säkerhet. Administrativ säkerhet uppnås huvudsakligen med hjälp av administrativa regler och rutiner. IT-säkerhet innebär säkerhet i IT-systemen och kan delas upp i datasäkerhet och kommunikationssäkerhet.

Ansvar för att uppnå en administrativ säkerhet har den som är **verksamhetsansvarig** medan IT-säkerheten hanteras av den **IT-ansvariga**. Administrativ säkerhet innebär att:

- Tillse att det finns en ändamålsenlig organisation.

- Ansvaret för IT-verksamheten är tydligt utpekad.
- Det finns skriftliga och entydiga beskrivningar av ansvarsområdet.
- De ansvariga har tillräcklig kunskap och instruktioner för sina arbetsuppgifter.
- Användare har och kontinuerligt tillåts utveckla tillräcklig kompetens för sina arbetsuppgifter.
- Kontroll av att verksamheten sker enligt givna instruktioner.

I boken **Säkerhetsjuridik för kommuner** som är utgiven av dåvarande Svenska kommunförbundet, betonas vikten av att klargöra ansvar samt att skilja mellan ansvar för IT-säkerhet och ansvar för utförande av IT-säkerhetsarbete. Där står också att

”Det övergripande ansvaret ligger alltid hos myndigheten d v s respektive nämnd medan ansvar för utförandet ligger på respektive förvaltningschef”.

Systemägare är den myndighet (nämnderna) i kommunen som är ansvarig för den verksamhet som informationstekniken ger stöd till. I det fall ett system används av flera nämnder kan en nämnd t ex kommunstyrelsen vara systemägare. Nämnden är registeransvarig enligt datalagen för den information som lagras i systemet även om nämnden inte är systemägare. Systemförvaltning är det planeringsarbete som systemägaren skall ansvara för t ex att följa verksamhetens behov av nya och förändrade arbetssätt samt tillse att användare får den utbildning och information som behövs. I systemägarens ansvar ingår också att fastställa krav på systemsäkerhet för verksamheten. Systemägaren bör utse en särskild person, en systemförvaltare, som utför dessa uppgifter.

Systemförvaltaren är den som **genom delegation från systemägaren** fått i uppdrag att bereda systemärenden för förvaltningsledningen samt att svara för administration, förvaltning och användning. Systemförvaltaren fastställer krav på behörighet och kompetens för systemets användare, initierar utbildning av systemets användare, bevakar och bereder frågor kring systemsäkerhet, ansvara för information till användarna om förändringar och nyheter i systemet och IT-stödet.

Förvaltningschef eller motsvarande har som uppgift att utse ansvariga och organisera IT-säkerhetsarbetet utifrån de riktlinjer som nämnden fastställt.

IT-enhet eller motsvarande har det tekniska kunnandet och finns som stöd till de ansvariga och verksamheterna som använder IT-systemen. IT-enheten har också en viktig roll när det gäller att bereda ärenden gällande IT-verksamheten samt att bevaka att riktlinjer och regler följs t ex i samband med upphandlingar av datorer, IT-system o s v.

Myndigheten för samhällsskydd (MSB) och beredskap har tagit fram ett metodstöd för att införa ledningssystem för informationssäkerhet (LIS). Myndigheten konstaterar att det finns vissa framgångsfaktorer för att lyckas bra med att införa ett ledningssystem för informationssäkerhet.

1. Ledningens engagemang

2. Förankring i och kunskap om organisationen
3. Tillräckliga resurser
4. Verksamhetsanpassning

Samtliga uppräknade framgångsfaktorer uppnås om kommunen väljer att utgå från de fyra områdena som enligt SKL skall samverka för att uppnå en tillfredsställande IT-säkerhet (se ovan).

Tidigare har MSB rekommenderat en standard kallad BITS som ställer upp en basorganisation för god informationssäkerhet. Denna standard har MSB nu gått ifrån och nu gällande rekommendationer är mer inriktade på att former för informationssäkerhet ska gå hand i hand med den övriga verksamhetsutvecklingen.

10. Kommunala styrdokument

För att kunna uppnå en effektiv och säker IT-drift och en informationssäkerhet på en fullgod nivå, krävs således att roller och ansvar är tydligt uttalat. Vem som gör vad, vem som beställer uppdrag av vem samt vem som är ansvarig för vad är A och O för att lyckas. Att det finns centrala styrdokument som tydliggör detta blir därför avgörande. Detta gäller inte minst i en IT-organisation som omfattar inte bara nämnder och styrelse utan också extern part som ett kommunalförbund.

Nedan följer en kortfattad beskrivning över de centrala styrdokument som finns i respektive organisation och som avser IT-organisation, drift och informationssäkerhet i de granskade kommunerna samt i kommunalförbundet.

10.1 Köpings kommun

I Köpings kommun finns *IT-policy och E-policy antagen av KS 2008-02-07*. I policyn anges att *IT ska bidra till att utveckla och effektivisera kommunens verksamhet. Därför behövs ett helhetsperspektiv för att samordna och tillvarata de möjligheter IT innebär. Helt avgörande är att man i organisationen arbetar med övergripande, gemensamma och standardiserade lösningar och system. Förändringsarbetet kräver samordning och att varje förvaltning och verksamhet inte bara ser till sin del utan också till helheten.*

I policyn anges också organisation och ansvar. Grundprincipen är att ansvaret för att IT och verksamhetssystem används rätt och effektivt är kopplat till verksamhetsansvaret hos berörd nämnd eller styrelse.

Där anges att kommunstyrelsen har uppdraget att se till att gemensamma riktlinjer följs och att kommunens IT-verksamhet har en sammanhållen struktur. Stadskansliet har uppdraget att leda och samordna arbetet med IT-frågor.

Respektive nämnd ansvarar i sin tur för informationshanteringen inom sitt område. Vidare ska nämnden tillse att det för varje system finns en systemförvaltare som svarar för systemets funktionalitet och finansiering.

Förvaltningschefen svarar för att informationstekniken samordnas i verksamheten, med andra förvaltningar och med IT-avdelningen. Förvaltningschefen utser en IT-ansvarig på förvaltningen, med uppgift att samordna IT-frågor inom förvaltningen, hålla kontakt och föra en dialog med IT-samordnare/IT-avdelning. IT-ansvarig ska vara en representant i IT-forum.

Förvaltningschefen ansvarar också för att det i samband med budgetarbetet tas fram en årlig IT-plan enligt fastställda riktlinjer. Förvaltningschefen ansvarar också för att utforma säkerhetsrutiner och säkerhetsklassa respektive verksamhetssystem.

Utöver *IT-policy* och *E-policy* finns i kommunen även en IT-hjälp på intranätet där det finns hjälp att få i det dagliga arbetet avseende de verksamhetsgemensamma systemen. IT-hjälpen är gemensam för Köping, Kungsör och Västra Mälardalens kommunalförbund och är i första hand framtagen av IT-avdelningen i förbundet som en vägledning. Dessa dokument hanterar den operativa nivån och är således inte beslutade av den politiska nivån.

10.1.1 Dokument på nämndnivå

Inom ramen för granskningen har vi i Köpings kommun valt att genomföra en kontroll av vilka dokument som återfinns avseende IT-organisation, drift och säkerhet inom Barn- och utbildningsnämnden samt inom Vård- och omsorgsnämnden. Båda nämnderna har stora verksamhetssystem med höga krav på informationssäkerhet och driftssäkerhet.

Inom båda nämnderna återfinns arbetsdokument med påbörjad dokumentation kring de större verksamhetssystemen. IT-frågan återfinns dessutom framförallt inom Vård- och omsorgsnämnden i budgetsammanhang både utifrån ett informationssäkerhetsperspektiv men även behovet av en central IT-strategi i kommunen påpekas särskilt.

Kommentar

Vi kan konstatera att det i kommunen inte finns några mallar eller standarder för systemförvaltarplaner eller systemsäkerhetsplaner. Hur verksamhetssystemen ska dokumenteras och varför är oklart vilket framkommer både vid förfrågningar av dokument i revisionsgranskningen och i intervjuer med tjänstemän i kommunen. Vi kan se att det finns en ambition av ett mycket tydligare system avseende ansvar och dokumentation i kommunens antagna policy än vad som faktiskt återfinns i verkligheten.

10.2 Kungsörs kommun

I Kungsörs kommun finns en IT-säkerhetspolicy antagen av KS 2006-01-16, KS 2005/133. I policyn fastslås att respektive systemägare får i uppdrag att utarbeta systemsäkerhetsplaner till redan driftsatta system samt att driftsättningstillstånd av nya system innefattar godkännande av systemsäkerhetsplaner.

I IT-säkerhetspolicyn anges att säkerhetsansvaret följer den normala linjeorganisation vilket innebär att var och en som är ansvarig för någon del av verksamheten också ansvarar för IT-säkerheten inom sitt område. I samband med att beslut togs om IT-säkerhetspolicy antog kommunstyrelsen också följande beslutsordning i IT-policyfrågor, KS 2005/134.

Dokument	Beslutsnivå
IT-strategi	Kommunfullmäktige
IT-säkerhetspolicy	Kommunstyrelsen
Systemsäkerhetsplaner	Systemägaren (Facknämnd, VMK etc.)
IT-ekonomi *	VMK, Kommunstyrelsen
Behörighetsregler	Kommunchefen
Distansarbete	Kommunchefen
IT-användningspolicy	Kommunchefen
Organisation**	Kommunchefen/VMK
Försäkran	Förvaltningschef
Utbildning	Förvaltningschef
Teknisk plattform	Västra Mälardalens Kommunalförbund
Användarsupport	Västra Mälardalens Kommunalförbund
Lagar och förutsättningar***	IT-strateg

* Med "IT-ekonomi" avses den fördelningsmodell som används för att betala IT-driften per datorarbetsplats och där ramarna fastställs årligen i samband med beslut om den kommunala budgeten.

** Med "Organisation" avses de olika interna IT-roller med avseende på beställare -utförare, inköp och drift som anpassar ansvars- och ägarfrågor till IT-strategin och IT-säkerhetspolicyen.

*** "Med Lagar och förutsättningar" avses information om gällande lagar och föreskrifter avseende offentliga handlingar, personuppgifter och sekretess som finns inom det offentliga regelverket.

Förutom ovanstående dokument har vi också tagit del av **Riktlinjer för användning av sociala medier i Kungsörs kommun** samt **Regler för användning av kommunens datorer**.

På kommunövergripande nivå finns ingen samlad bild vilken dokumentation som finns i förvaltningarna t.ex. om det finns systemsäkerhetsplaner.

10.2.1 Dokument på nämndnivå

Inom ramen för granskningen har vi i Kungsörs kommun valt att genomföra en kontroll av vilka dokument som återfinns avseende IT-organisation, drift och säkerhet inom Barn- och utbildningsnämnden samt inom Socialnämnden. Båda nämnderna har stora verksamhetssystem med höga krav på informationssäkerhet och driftssäkerhet.

I IT-policyn anges att systemsäkerhetsplaner ska finnas för samtliga system. Vi kan konstatera att det ej finns systemsäkerhetsplaner för de större verksamhetssystem som används i de två förvaltningarna.

Inom Socialnämndens verksamhet används verksamhetssystemet Magna Cura. För Magna Cura finns rutiner för behörighet samt rutinbeskrivningar/checklistor för systemadministrationen. I det dokument vi tagit del av gällande organisation för Magna Cura står att det finns en systemförvaltare och sex administratörer fördelat på två administratörer för SOL (handläggning & genomförande), två administratörer för HSL (genomförande) en administratör för LSS (genomförande) och en administratörer avgiftshandläggare. I dokumentet anges också att chefer ansvarar för utveckling och uppdrag till administratörer. För Magna Cura finns dokumenterat vilket ansvar administratörerna har. För Magna Cura har vi tagit del av en rutin för kontroll av loggning i systemet för att kontrollera att obehöriga inte är inne i personakter.

Inom skolan används verksamhetssystemet Extens. Vi kan notera att de uppgifter som vi fått från IT-enheten avseende systemförvaltare för Extens inte överensstämmer och vilket innebär att det för närvarande inte finns någon utsedd systemförvaltare.

Skolan använder också en digital plattform InfoMentor. Systemet är webbaserat och drift och systemsäkerhet sköts av IT-leverantören. En av rektorerna är huvudadministratör för systemet och på varje skola finns en systemadministratör som också hanterar behörigheterna.

Kommentar

I IT-policyn anges att systemägaren, facknämnden, beslutar om systemsäkerhetsplaner. Vi kan konstatera att det i kommunen inte finns några mallar eller standarder för systemförvaltarplaner eller systemsäkerhetsplaner. Hur verksamhetssystemen ska dokumenteras och varför finns ej angivet och vi kan konstatera att hur systemen är dokumenterade skiljer sig åt mellan olika system.

Vi kan konstatera att en uppdatering behöver göras av vilka som är utsedda som systemförvaltare. Funktionen som systemförvaltare återfinns till viss del inom andra tjänster men den är ottydlig och odefinierad. Vi rekommenderar att ansvar och uppdrag för systemförvaltarna definieras och dokumenteras samt att en rutin tas fram som säkerställer att uppgifterna om vem som är systemförvaltare hålls uppdaterade och aktuella.

Vi kan se att det finns en ambition av ett mycket tydligare system avseende ansvar och dokumentation i kommunens antagna policy än vad som faktiskt återfinns i verkligheten.

10.3 Västra Mälardalens kommunalförbund

Västra Mälardalens kommunalförbund anges i förbundsordningen avseende IT-drift och support följande:

Förbundet ska hålla en gemensam organisation för drift och support inom IT-området för Köpings och Kungsörs kommuner.

I förbundets mål och budget 2014 anges följande mål för IT-verksamheten:

IT-avdelningen ska:

- Leverera en driftsäker IT-miljö med en tillgänglighet om 24 timmar per dygn
- Erbjuder en kompetent, serviceinriktad och snabb kundsupport tillgänglig för medlemskommunernas medarbetare
- Erbjuder en kompetent, serviceinriktad och snabb telefonistfunktion

Utöver IT-avdelningens generella målsättningar tas för varje system en SLA (Service Level Agreement) fram. En SLA är ett dokument som sätter nivån för en serviceleverans av driften av ett IT-system. Här definieras servicenivå, tillgänglighetsnivå, kvalitetsmätning samt IT-avdelningens respektive beställaren/kunden/verksamhetens åtagande och ansvar för systemet. Även kostnaden för leveransen specificeras i SLA:n.

IT-avdelningens uppdrag specificeras därmed tydligt för varje system och kan också variera beroende på system.

Vid införande av nytt system upprättas även ett underlag för hantering av personuppgifter enligt PUL samt ett underlag för införande i kommunens systemkatalog. Dessa blanketter är standardiserade och fylls i av beställaren och ska undertecknas av IT-samordnaren i kommunen samt IT-chef i kommunalförbundet. Här ingår information om systemförvaltning och systemsäkerhet. Vem som är systemägare samt vem som är systemleverantör finns också det dokumenterat. En systemsäkerhetsklassning ska genomföras utifrån ett samhällsperspektiv.

IT-avdelningen genomför årligen kundundersökningar genom en enkät till kommunens chefer och användare. Resultatet från senaste genomföra enkät visar på mycket goda omdömen.

Kommentar

Vår bedömning av styrdokumenterna som styr Västra Mälardalens kommunalförbunds uppdrag och åtagande är att dessa tydligt definierar ansvar och förväntningar. Denna bild stärks av genomförda intervjuer där beställaren och kommunalförbundet uppfattar kommunalförbundets uppdrag på liknande sätt. Det tycks inte finnas någon avgörande diskrepans mellan förväntningar och faktiskt uppdrag/åtagande i detta avseende.

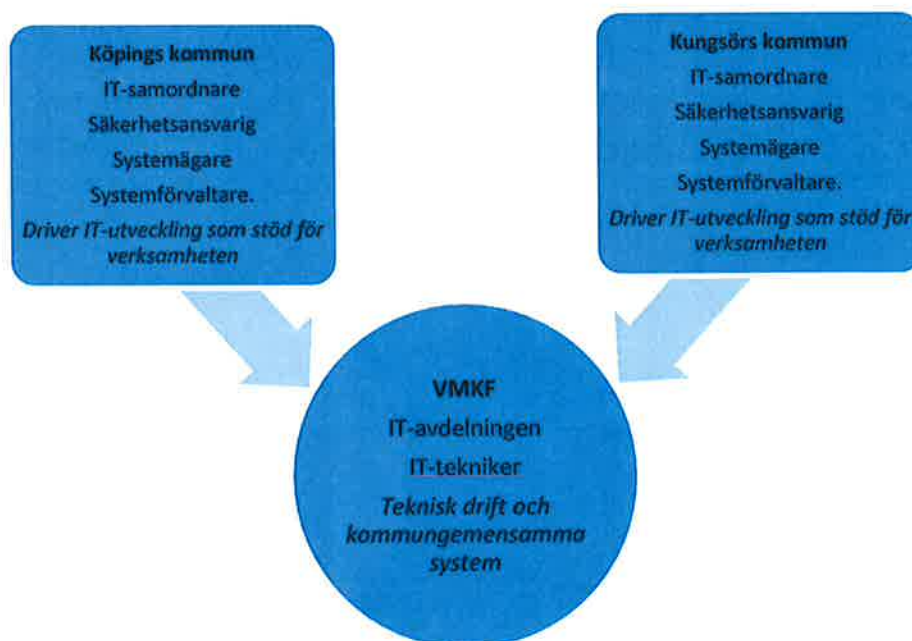
11. Organisation av IT-frågor

Det finns dels en organisation kring varje system men det bör också finnas en organisation för IT-planering och utveckling. Detta är två parallella spår som bör samverka och helst organiseras i samma process i enlighet med LIS. Detta med hänvisning till att IT-utvecklingen och informationssäkerheten ska stödja kärnverksamheten.

IT som stödjande i verksamhetsutvecklingen ställer stora krav på en inre organisation i respektive kommun. I och med bildandet av en gemensam IT-avdelning inom Västra Mälardalens kommunalförbund så har man säkerställt en organisation för den tekniska driften av hela IT-miljön. Däremot finns det inget uppdrag (och bör inte heller finnas) något uppdrag hos kommunalförbundets IT-avdelning att arbeta med verksamhetsstödjande/verksamhetsutvecklande systemfrågor. Det innebär att ansvaret för strategier, utvecklingsplaner, systemförvaltning och informationssäkerhetsfrågor åvilar respektive kommun. Även ansvaret för samordning av dessa frågor internt i kommunerna åvilar respektive kommun.

Dessa roller tydliggörs till viss del av den IT-policy som finns i Köpings kommun och i Kungsörs kommun samt det uppdrag Västra Mälardalens kommunalförbund har utifrån antagen förbundsordning.

Relationen mellan kommunalförbundets IT-avdelning och medlemskommunerna kan skissas som nedan:

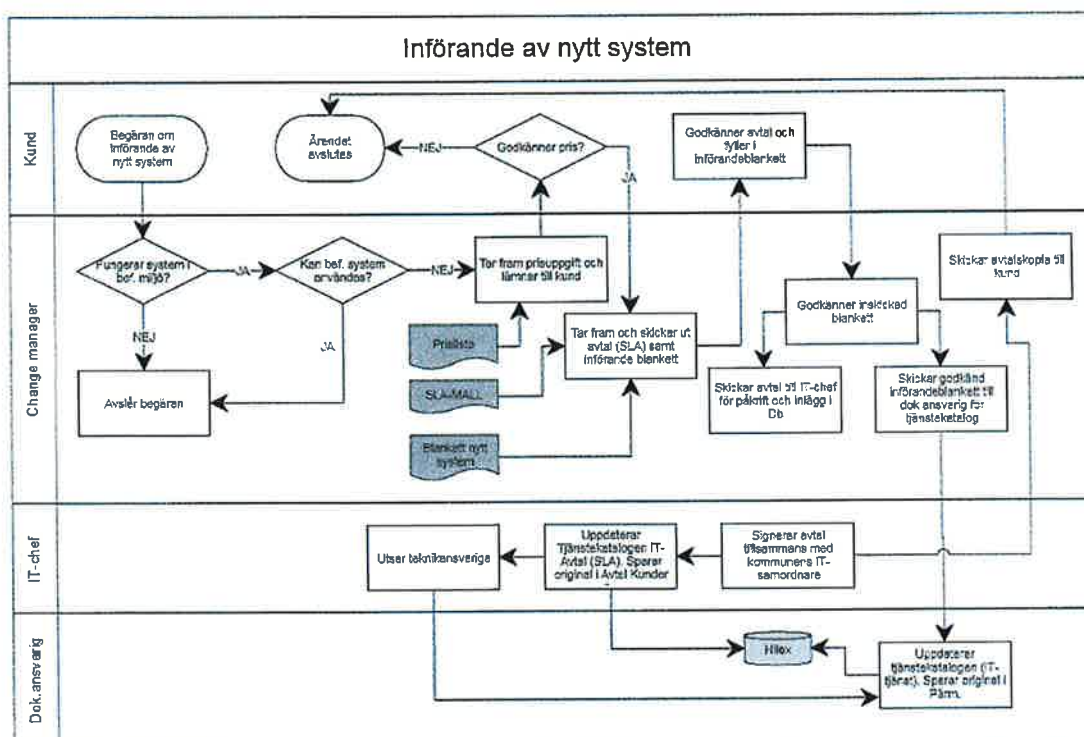

Viktigt att notera är att kommunerna är beställare av tjänster hos IT-avdelningen. Det är alltså kommunerna som ställer krav på infrastruktur, teknisk miljö, säkerhet och eventuellt annat stöd för sin IT-utveckling.

Internt i varje kommun måste alltså en beställarkompetens finnas inom såväl informationssäkerhet, systemförvaltning och IT som stöd för verksamhetsutvecklingen.

11.1 Införande av nya system

Vid införande av nya system finns en processkarta framtagen och antagen av IT-chef inom kommunalförbundets IT-avdelning. Processkartan definierar i sig roller och ansvar vid införande av nya IT-system och visar på ett tydligt sätt hur processen ser ut i gränssnittet mellan kommunalförbundet och beställande kommun.

Observera att den inre processen hos beställaren/kommunen inte finns beskriven ovan. I intervjuer inom ramen för denna granskning har framkommit att denna process är otydlig och odefinierad vilket innebär att arbetet sker ad hoc i både Kungsörs kommun och i Köpings kommun. Däremot har varje nämnd/förvaltning en viss rutin/process för sina kontakter med IT-avdelningen och för hanteringen av sina system. Dessa processer är dock inte fullt ut dokumenterade eller fastställda. Vi har inom ramen för granskningen dock noterat att det inom Köpings kommun pågår ett arbete med dokumentation av såväl planer som processer ute på förvaltningarna.

11.2 Köpings kommun

I Köpings kommun finns en IT-samordnare utsedd centralt. IT-samordnaren finns placerad på Drätselkontoret och är del av annan tjänst. IT-samordnarens uppdrag finns till viss del specificerat i kommunen IT-policy. Det framkommer dock i intervjuer att IT-samordnarens uppdrag och mandat i praktiken är oklart och att det saknas en faktisk sammanhållning och strategi för kommunens IT som stöd för verksamhetsutvecklingen och informationssäkerhet.

Ansvaret för informationssäkerhet och stöd för verksamhetsutveckling återfinns istället hos respektive förvaltningschef. Förvaltningscheferna är systemägare för sina verksamhetssystem och blir därmed också ansvariga för att det finns någon form av systemförvaltning för den dagliga driften och uppdateringar av systemen. Inom Vård- och omsorgsförvaltningen finns en IT-pedagog som arbetar med systemförvaltningen. Det finns idag inga uttalade tjänster som systemförvaltare utan rollen ligger i andra tjänster.

Inom skolan finns en IT-samordnare där huvuduppdraget är att arbeta med utveckling av IT som stöd för verksamhetsutvecklingen. Förvaltarrollen sköts även den inom uppdraget men är mer otydlig och odefinierad.

Inom Vård och Omsorg har ett stort projekt med byte av verksamhetssystem de senaste åren inneburit att mycket arbete och tid har lagts ner på verksamhetssystemen. En systemförvaltarroll och en inre organisation i förvaltningen kring daglig drift är på väg att utkristalliseras och sätts med anledning av detta. Rollen som systemförvaltare är ännu så länge odefinierad.

I IT-policyn framgår i viss mån vilka roller som ska finnas och vad de innebär för ansvar inom kommunen. I praktiken återfinns dock inte alltid rollerna på det sätt man kan förvänta sig utifrån styrdokumentet. Vi kan även konstatera att det saknas tydlig dokumentation hos systemägarna kring drift, förvaltning och säkerhet i kommunens IT-system. Den dokumentation som finns kring systemen återfinns som en basinformation hos IT-avdelningen och inregistrerat i systemkatalogen utifrån de blanketter som fylls i vid införande av systemet.

Kommentar

Vår bedömning är att organisation och gränssnitt mellan kommunalförbundets IT-avdelning och kommunerna är tydligt.

Vi kan konstatera att det finns brister i den interna beställarfunktionen hos Köpings kommun. Bristerna återfinns såväl inom den centrala strategiska planeringen avseende kommunens IT som stöd för verksamhetsutveckling som avseende informationssäkerheten (även den på central nivå).

Vi kan vidare konstatera att det inom varje nämnds/förvaltnings område finns en systemägare som också är och tar ansvar för informationssäkerheten. Dock saknas mycket dokumentation kring såväl informationssäkerheten som kring den dagliga förvaltningen/driften på användarsidan.

Funktionen som systemförvaltare återfinns till viss del inom andra tjänster men den är otydlig och odefinierad. Vi rekommenderar att ansvar och uppdrag för systemförvaltarna definieras och dokumenteras samt att en rutin tas fram som säkerställer att uppgifterna om vem som är systemförvaltare hålls uppdaterade och aktuella.

Vi rekommenderar kommunen att hitta samverkansformer mellan såväl systemägare som systemförvaltare mellan de olika verksamheterna och förvaltningarna för att på så sätt öka sin beställarkompetens gentemot IT-avdelningen, ta fram kommunövergripande strategier för IT som stöd för verksamhetsutvecklingen samt effektivisera och säkra systemförvaltning i samtliga kommunens system.

Observera att kompetens kring systemen men framförallt tid för aktiv förvaltning och utveckling av verksamhetssystemen är avgörande för en effektiv verksamhet. De två stora förvaltningarna Barn- och Utbildning och Vård – och Omsorg har idag mycket krävande verksamhetssystem, helt avgörande för driften av verksamheten.

11.3 Kungsörs kommun

I Kungsörs kommun har ekonomichefen en övergripande IT-samordnande roll. I denna roll ingår att vara kontaktperson mot Västra Mälardalens kommunalförbunds IT-avdelning.

Det framkommer dock i intervjuer att i övrigt är ekonomichefen/IT-samordnarens uppdrag som IT-samordnare oklart. Det saknas också en strategi för kommunens IT som stöd för verksamhetsutvecklingen och informationssäkerhet. Ekonomichef/IT-samordnare framför att IT-strategier och styrning av IT inte varit en prioriterad fråga i kommunen.

Vid våra intervjuer uppfattar vi att det inte sker något övergripande strategiskt arbete avseenden utveckling av IT och informationssäkerhet. Det har funnits ett IT-forum i kommunen som består av representanter från förvaltningarna. Detta forum har dock inte haft några möten de senaste två åren. Det har enligt ekonomichef/IT-samordnare funnits en tanke att förvaltningarna ska ha en kontaktperson för IT-frågor och i dagsläget fungerar detta bra inom socialförvaltningen där systemförvaltaren för verksamhetssystemet Magna Cura också har en samordnade roll och fungerar som kontaktperson i IT-frågor. Vid intervju med systemansvarig för Magna Cura framförs att hon i praktiken har en samordnande funktion för IT-frågor i förvaltningen men att hon egentligen inte har något direkt uttalat uppdrag för detta.

Inom barn- och utbildningsförvaltningen finns ingen som har en samordnande funktion för IT-frågor. Vid våra intervjuer framförs att det är en brist i förvaltningen.

I IT-säkerhetspolicyn anges att säkerhetsansvaret följer den normala linjeorganisation vilket innebär att var och en som är ansvarig för någon del av verksamheten också ansvarar för IT-säkerheten inom sitt område. Förvaltningscheferna är därmed systemägare för sina verksamhetssystem och också ansvariga för att det finns någon form av systemförvaltning för den dagliga driften och uppdateringar av systemen. Det finns idag inga uttalade tjänster som systemförvaltare utan rollen ligger i andra tjänster. Det innebär att ansvaret för informationssäkerhet återfinns hos respektive förvaltningschef.

Vid intervju med ekonomichef/IT-samordnare framförs att ansvarsfördelningen mellan kommunen och IT-enheten är tydlig avseende de tekniska delarna. När det gäller de IT-system som kommunen använder kan det finnas en otydlighet i organisationen genom att anställda i verksamheterna har uppfattningen att IT-enheten också har ett ansvar för drift och användarstöd till IT-systemen vilket är felaktigt.

Kommentar

Vår bedömning är att organisation och gränssnitt mellan kommunalförbundets IT-avdelning och kommunerna är tydligt.

Vi kan konstatera att det finns brister i den interna beställarfunktionen hos Kungsörs kommun. Bristerna återfinns såväl inom den centrala strategiska planeringen avseende kommunens IT som stöd för verksamhetsutveckling som avseende informationssäkerheten (även den på central nivå).

Vi kan vidare konstatera att enligt kommunens IT-säkerhetspolicy följer ansvaret för informationssäkerheten linjeorganisationen. Vi har inte funnit något utpekat ansvar utöver den formulering som finns i IT-säkerhetspolicyen. Det saknas mycket dokumentation kring såväl informationssäkerheten som kring den dagliga förvaltningen/driften på användarsidan.

Vi rekommenderar kommunen att hitta samverkansformer mellan såväl systemägare som systemförvaltare mellan de olika verksamheterna och förvaltningarna för att på så sätt öka sin beställarkompetens gentemot IT-avdelningen, ta fram kommunövergripande strategier för IT som stöd för verksamhetsutvecklingen samt effektivisera och säkra systemförvaltning i samtliga kommunens system.

Observera att kompetens kring systemen men framförallt tid för aktiv förvaltning och utveckling av verksamhetssystemen är avgörande för en effektiv verksamhet. De två stora förvaltningarna Barn- och Utbildning och Vård – och Omsorg har idag mycket krävande verksamhetssystem, helt avgörande för driften av verksamheten.

11.4 Västra Mälardalens kommunalförbund

Västra Mälardalens kommunalförbunds IT-avdelning har uppdraget att tillse att det finns en fungerande IT-miljö och ett fungerande nät för kommunerna. Därutöver driftar man tekniskt alla system och har även systemförvaltaransvaret för de kommunövergripande systemen såsom bland annat operativsystem och Microsoft Office.

IT-driften är uppdelad på en Kundsupport med användarnära stöd och Drift och utveckling som sköter teknisk drift och utveckling av medlemskommunernas systemmiljö.

Vid införande av nya system tar IT-avdelningen emot beställningen. Därefter stämmer man av om det finns befintliga system som kan användas för ändamålet. Om det inte finns tar man fram en prisuppgift. Vid slutlig beställning från kommunen tas en SLA samt en beställningsblankett fram som ska undertecknas av kommunen och chef för IT-avdelningen. Då knyts också två systemtekniker till systemet. Tanken är att det ska finnas en tekniker som back-up. Till mindre system knyts endast en systemtekniker till systemet.

För de system som Västra Mälardalens kommunalförbund själva använder finns systemförvaltare ute i organisationen, t ex personalsystemet där förvaltarskapet ligger hos personalavdelningen.

Kommentar

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av IT-avdelningens "kundundersökning" som genomgående uppvisar ett bra resultat. Det tycks inte som att beställarna har några synpunkter utöver det normala på IT-avdelningens organisation, ansvar eller utförande. Tvärtom är det vår mening att det tycks fungera bättre än inom många andra organisationer. Även genomförda intervjuer stärker bilden av att kommunalförbundet mottagit sitt uppdrag och arbetar utifrån detta.

12. Slutsatser och rekommendationer

Vi kan slutligen konstatera att IT-organisationen för Köpings och Kungsörs kommuner tycks vara ändamålsenlig och effektiv på utförarsidan, d v s den IT-organisation som man skapat inom det gemensamma kommunalförbundet. Däremot finns stora brister på beställarsidan, d v s i kommunernas eget ansvar för kravställande avseende IT som stöd för verksamhetsutveckling och säkerhet kring drift och personuppgifter.

I Köpings kommun kan vi konstatera att den största bristen återfinns i den centrala samordningen som då också inkluderar kommungemensamma former för dokumentation, säkerhetssamordning, systemutveckling samt kunskapsöverföring mellan förvaltningar, IT-avdelningen och strategisk funktion. Däremot kan vi konstatera att det inom nämndernas ansvarsområde pågår ett arbete och ett ansvarstagande för såväl systemsäkerhet som systemförvaltning och verksamhetsutveckling med stöd av IT. Det saknas dock kompetens och särskilda resurser för att klara av denna hantering på den nivå som skulle krävas för att en tillfredsställande säkerhet och ändamålsenlighet ska uppnås.

Även i Kungsörs kommun återfinns stora brister i den centrala samordningen. System och rutiner för systemsäkerhet, systemförvaltning och IT-strategier som stöd för verksamhetsutvecklingen saknas till stora delar i praktiken.

Vi rekommenderar båda kommunerna att skapa en organisation på bredden genom de kommunala förvaltningarna i syfte att bli en kompetent beställare, skapa enhetlig och tydlig dokumentation kring systemförvaltning och systemsäkerhet så att funktioner inom olika förvaltningar kan stödja varandra vid frånvaro eller större driftsavbrott. Mindre organisationer är oerhört sårbara inom alla funktioner men just sårbarheten inom IT-drift och säkerhet kan få mycket stora konsekvenser för kommunen och den enskilde medborgaren/brukaren.

Vi rekommenderar vidare att funktionen som strategisk samordnare stärks och kan planera för kommunens totala behov och nyttja befintliga system på ett effektivare sätt för att stödja verksamhetsutvecklingen. Här kan kommunerna med fördel samverka med varandra. Observera dock att denna funktion är en beställarfunktion och en verksamhetsutvecklingsfråga och således inte en IT-teknisk fråga som bör finnas inom den IT-avdelning som finns inom kommunalförbundet.

*Köping och Kungsörs kommuner samt
Västra Mälardalens kommunalförbund
IT-organisation och funktion
2015-02-19*

KPMG, dag som ovan

Karin Helin Lindkvist
Certifierad kommunal revisor

Sara Linge
Konsult

Protokoll

Sammanträde

Startmöte för omarbetning av planlösning

Projekt

**Köpings- Ullvi 6:2, Köping
Nybyggnad av badhus och idrottshall**

Uppdrags nr
6-15016

Datum
2016-08-16

Närvarande	Från	Förkortning
Kari Anttila	Köpings kommun	KA
Bjarni Ingvason	Liljewall Arkitekter AB	BI
Calle Hellberg	Liljewall Arkitekter AB	CH
Ulf Isaksson	Ablix Sverige AB	UI
Alf Kruse	PE Byggkonsult AB	AK

Delges

Samtliga deltagare som är registrerade i "Pärmen".

Punkt nr Text

1 Kontraktshandlingar

1.2 Följande handlingar skall enligt de administrativa föreskrifterna överlämnas till beställaren:

- Försäkringsbevis enl. AUC.54.
- Förslag till betalningsplan enl. AUC.622.
- Tidplan enl. AUC.41.
- Kvalitets och miljöstyrningssystem enl. AUB.51.

Försäkringsbevis i
anbud gäller
2015-06-01 - 2016-
05-31

Överlämnas i
samband med
systemhandlings-
skedet inleds.

Åtg av /
Ansvarig

BI/CH

2 Organisation

2.1 Beställarens organisation

Beställarens ombud: Kari Anttila
E-post: kari.anttila@koping.se
Tel: 0221-251 13
Mobil: 070-892 51 13

Beställarens projektledare: Alf Kruse
PE Byggkonsult AB
E-post: alf.kruse@pe.se
Mobil: 070-668 51 50

Konsultens organisation

Konsultens ombud: Per-Henrik Johansson

Uppdragsansvarig: Bjarni Ingvason
E- post: bjarni.ingvason@liljewall.se
Tel: 010-205 10 80
Mobil: 070-625 43 03

Handläggande arkitekt: Calle Hellberg
E-post: cahe@liljewall.se
Mobil: 076-548 70 46

Konsultens kvalitetsansvarige: Daniel Bergendahl

Konsultens miljöansvarige: John Helmfridsson

3 Behörighet för andra än ombud

3.1 **Beställaren:** Alla ekonomiskt bindande överenskommelser skall för att vara gällande mellan parterna var skriftliga och underskrivna av beställarens ombud.

Konsulten: Alla ekonomiskt bindande överenskommelser skall för att vara gällande mellan parterna var skriftliga och underskrivna av konsultens ombud.

Underkonsulter:

Ekonomiskt bindande avtal genom generalkonsulten Liljewall Arkitekter AB.

4 Ersättning för ändringar

4.1 En förutsättning för jämkning av ersättning för tilläggsuppdrag eller ersättning för ändringar av uppdraget är att konsultens anmälan ska vara skriftlig och bekräftad av beställaren.

Skriftlig underrättelse skall ske via fråga/svar - funktionen i "Pärmen" (fråga/svar - funktionen med bifogade filer är enbart läsbar av avsändaren och den eller de som meddelandet ställs till). Underrättelse kan också ske vid A- möte, och skall i så fall införas i mötesprotokoll.

5 Kommunikation

- 5.1 All dokumentation gällande projekteringen ska ske via projektnätverket Pärmen (iBinder). Alla frågor och svar om projektet ska vara skriftligt dokumenterade via "Pärmen" (iBinder) vilket förutsätter att samtliga konsulter är anslutna till systemet. E-post accepteras inte som kommunikationsväg. E-postadresser till samtliga deltagare i projektet översänds till AK som sedan inbjuder resp. deltagare till Pärmen (iBinder).

BI/CH

6 Tidplan

- 6.1 En preliminär tidplan för projektet bedömdes vid mötet vara:
- Omarbetning av planlösning Klart under oktober 2016.
 - Proj. System- och bygghandlingar oktober 2016-september 2017.
 - Anbudsräkning och upphandling oktober 2017-december 2017.
 - Byggstart januari 2018.

7 Övriga mötesanteckningar

- 7.1 I lokal/funktionsprogrammet är antalet P-platser angivet att vara minst 100 st. Utreder om antalet P-platser med hänsyn till bl.a. skolans verksamhet kan minskas. AK
- 7.2 Beslutades att badet skall dimensioneras för totalt 120 000 årsbesökare. I antalet ingår allmänhet, skola, föreningar samt besökare till gymmet.
- 7.3 BI/CH utreder två alternativa placeringar av entréhallen. Enligt nuvarande förslag samt även entréhall placerad mot Badvägen. I sammanhanget beaktas att utrymningsväg via entréhallen kan vara olämpligt då möbleringsmöjligheterna i så fall blir begränsade. BI/CH
- 7.4 UI påtalade att lokal/funktionsprogrammet skall kompletteras med bl.a. tvättstuga för badets verksamhet, justering av antal klädsåp, yta för utebadets vattenreningsutrustning, förrådsytor för badhusföreningarna etc. UI
- 7.5 AK utreder i samråd med kultur & fritid behovet av förrådsytor för sporthallen. AK

8 Nästa möte

- 8.1 Följande möten bokades:
Tisdagen den 6 september, kl. 13.00.
Måndagen den 26 september. Tidpunkt enl. senare överenskommelse.
Torsdagen den 13 oktober. Tidpunkt enl. senare överenskommelse.
Byggmöten kommer tillsvidare att hållas på PE Byggkonsults kontor.

Köping dag som ovan

Alf Kruse
Vid protokollet

StadskanslietChristine Frid Åhlen, 0221-253 49
christine.fridahlen@koping.se

Kommunstyrelsen

Delegationsförteckning nr 2 2016, stadskansliet och drätselkontoret

Ärendenummer	KS 2016/277-023
Ärendemening	Anställningsärende – Kanslichef på stadskansliet
Beslutsdatum	2016-06-08
Beslut	Anställa Fredrik Alm som kanslichef på stadskansliet
Beslutande org.	Tf kommunchef David Schanzer Larsen

Ärendenummer	KS 2016/593-023
Ärendemening	Anställningsärende – Kommunikationsstrateg på stadskansliet
Beslutsdatum	2016-08-26
Beslut	Anställa Sofie Åström som kommunikationsstrateg på stadskansliet
Beslutande org.	Tf kommunchef David Schanzer Larsen

Ärendenummer	KS 2016/451-002
Ärendemening	Förteckning över beslutsattestanter och ersättare att gälla från 2016-05-01
Beslutsdatum	2016-05-24
Beslut	Godkännes i enlighet med delegationsordningen
Beslutande org.	Tf kommunchef David Schanzer Larsen

Ärendenummer	KS 2016/582-002
Ärendemening	Förteckning över beslutsattestanter och ersättare att gälla från 2016-08-15
Beslutsdatum	2016-08-16
Beslut	Godkännes i enlighet med delegationsordningen
Beslutande org.	Tf kommunchef David Schanzer Larsen

KansliavdelningenPostadress
Köpings kommun
731 85 KöpingBesöksadress
Rådhuset
Stora TorgetTelefon
0221-250 00Fax
0221-251 31Webbplats och e-post
www.koping.se
stadskansliet@koping.seBankgiro
991-1215Org. nr
212000-2114

Datum
2016-08-30Vår beteckning
KS 2016/412-002

Ärendenummer KS 2016/452-002
Ärendemening Delegering av arbetsmiljöuppgifter – Nämnd till förvaltningschef
Beslutsdatum 2016-05-02
Beslut Delegering av arbetsmiljöuppgifter till tf kommunchef David Schanzer Larsen
Beslutande org. Kommunstyrelsens ordförande Elizabeth Salomonsson

Ärendenummer KS 2016/452-002
Ärendemening Delegering av arbetsmiljöuppgifter – förvaltningschef till enhetschef
Beslutsdatum 2016-05-02
Beslut Delegering av arbetsmiljöuppgifter till näringslivschef Camilla Nilsson
Beslutande org. Tf kommunchef David Schanzer Larsen

Ärendenummer KS 2016/450-002
Ärendemening Vidaredelegation från kommunchef
Beslutsdatum 2016-05-03
Beslut Enligt delegationsordning lämnas vidaredelegation
Beslutande org. Tf kommunchef David Schanzer Larsen

Ärendenummer KS 2016/517-282
Ärendemening Hyreskontrakt – Småföretagshuset 1111 070 18
Beslutsdatum 2016-06-19
Beslut Hyra ut lokal i småföretagshuset till hyresgäst Jakkal AB
Beslutande org. Fastighetsansvarige Kari Anttila